

Digitale big brother bedreigt ook journalistiek bronnengeheim
Herstructureringen alom - en wat met de redacties?
Nieuwe groepsverzekering inkomensgarantie voor zelfstandigen
Mediacademie presenteert vormingen over freelancen en deontologie
En Guido Van Liefvering in het geweer tegen doorgeschoten tabloids

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 170 - 30 augustus 2013 - verschijnt maandelijks - v.u. Pol Deltour, Huis van de Journalist, Zennestraat 21, 1000 Brussel

UIT DE VVJ

Big data en journalistiek 3

ACTUEEL

Fusies, synergieën, proliferaties en extensions 4

VVJ neemt afscheid van Lisbeth Moons 4

Fonds Pascal Decroos vervelt tot Journalismfund.eu 5

SERVICE

Algemene vergadering AVBB-afdeling Brussel-Brabant 5

Nieuwe groepsverzekering inkomensgarantie voor freelancers 6-7

Mediacademie i.s.m. VVJ: vormingscyclus voor freelancers 10

Mediacademie: opleidingsaanbod deontologie 11

Korting vakantieverblijf in journalistendorp Cyprus 15

Steunpunt Media: studiedag over diversiteit media 16

FORUM

Karel van den Berg: waarde creëren als journalistieke essentie 8-9

Marc Van Den Noordgaete over gerechtelijke 'opschorting' 9

IN GESPREK

Guido Van Liefferinge contra de tabloids 12-13-14

ONDER EMBARGO

15

De Rode Duivels zijn hot, en dat laat zich ook zien aan de sportverslaggeving in het Koning Boudewijnstadion wanneer de nationale elf daar partij geven. Een sfeerbeeld uit de coulissen van het voetbal, of hoe ingewikkeld beeldjournalistiek anno 2013 kan zijn. (Foto Bart Vandenbrouke)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE
Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Manu ADRIAENS
Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Monica MORITZ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Huis van de Journalist
Zennestraat 21
1000 Brussel
Tel. 02/777.08.40
Fax 02/777.08.49
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Marleen Sluydts
Zie adres hierboven
info@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
info@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Claes printing
Albert Van Cotthemstraat 54
1600 Sint-Pieters-Leeuw
Tel. +32 (0)2 378 09 39
Fax +32 (0)2 378 25 59
www.claes-printing.be

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

Belgische lessen uit Amerikaanse klokkenluiders- verhalen

De pers is vrij – maar niet als ze kritisch begint te berichten over veiligheidsbeleid.

Dat is zo'n beetje de boodschap van diverse overheden vandaag, met de repressie die ze uitoefenen op klokkenluiders. Vooral de VS gaan er hard tegenaan. Tegen Bradley Manning, die als militair aan WikiLeaks authentieke informatie bezorgde over Amerikaans machtsmisbruik in Irak en Pakistan, eiste een krijgsauditeur 60 jaar cel; Manning kwam er met 35 jaar 'vanaf'. Edward Snowden, een (ex-)analist van het National Security Agency (NSA), is intussen aangeschoten wild, vervolgd en op de vlucht als hij is voor de Amerikaanse autoriteiten. De misdaad van Snowden: te hebben onthuld dat de Amerikaanse geheime diensten wereldwijd het internet- en telefoonverkeer traceren, niet enkel van burgers, maar zelfs van Europese autoriteiten. In het totaal vervolgt de regering-Obama zo op dit ogenblik zeven klokkenluidende ambtenaren.

Andere landen zijn daarom niet zoveel heiliger. Zo verzamelt en exploiteert volgens *Le Monde* ook de Franse inlichtingendienst internet- en telefooncommunicaties. Van de Belgische veiligheidsdiensten voorlopig geen nieuws. Maar misschien is dat wel omdat de belastende documenten nog moeten worden gelekt.

De eerste les uit een en ander is niet nieuw, een journalistieke herhalingsles als het ware: nationale overheden houden niet van klokkenluiders, en evenmin van de journalisten die hun verhalen oppikken. Dat laatste mocht zopas nog krant *The Guardian* ondervinden, die in Groot-Brittannië de Snowden-files uitbracht. Niemand minder dan premier Cameron zette druk op hoofdredacteur Alan Rusbridger om het bronnenmateriaal terug te geven dan wel te vernietigen. En intussen werd ook de betrokken onderzoeksjournalist geïntimideerd via de tergende aanhouding van zijn partner op basis van de antiterrorismewet.

Les twee – die we vooral aan Edward Snowden hebben te danken – is dat zowel overheden als private databedrijven werkelijk oneindig ver kunnen gaan in het volgen, screenen en bijhouden van alles wat we doen. Dat belangt alle burgers aan, omdat ieders privacy in het geding is. (En laat ons daarbij maar snel voorbijgaan aan de dooddoener dat wie niets op zijn kerfstok heeft, niets te vrezen heeft.)

Maar het belangt zo mogelijk nog meer journalisten aan, net zoals alle groepen trouwens die specifieke beroepsgeheimen te behartigen hebben. Wat journalisten betreft, gaat het om hun recht om vertrouwelijke contacten geheim te mogen houden. Dat bronnengeheim is een fundamentele bouwsteen van reële persvrijheid, en als zodanig van ware democratie.

Hoog tijd dan ook, wat ons land betreft, om eraan te herinneren dat dit journalistieke bronnengeheim wettelijk is beschermd. In twee wetgevingen zelfs: de Bronnenwet uit 2005 die geldt tegenover politie en justitie, en de recentere wet op de bijzondere inlichtingenmethodes die geldt ten aanzien van Staatsveiligheid en Militaire Veiligheidsdienst. Ordehandhavers, gerechtelijke instanties of inlichtingendiensten die bij ons dus in de verleiding zouden komen om de gigantische nieuwe datamogelijkheden ook te gaan inzetten tegen journalisten om zo informatielekken op te sporen, zijn niet enkel op moreel vlak laakbaar bezig, maar begeven zich ronduit in de illegaliteit. Het is maar dat ze het weten.

Pol Deltour

SCHAALVERGROTING ALS ANTWOORD OP DE CRISIS

Pol Deltour

In volle zomervakantie viel enigszins oud, maar daarom niet minder treurig nieuws te rapen: de Vlaamse krantenmarkt blijft krimpen. De mediasector ziet meer en meer heil in schaalvergroting als antwoord op de crisis. Soms ook ver buiten de mediabiotoop.

In de periode tussen 1 juli vorig jaar en 30 juni jongstleden ging het om een daling van 0,8 procent. Papieren én digitale edities samen. Drie kranten lukken er nog in het verlies van hun papieren oplages te compenseren met een meerverkoop online: *De Tijd*, *De Standaard* en *De Morgen*. Maar voor het overige is de dalende curve onmiskenbaar. Aan Franstalige kant was de daling eens te meer nog meer uitgesproken: min 2,8 procent, papier en digitaal samen.

Het is deze tendens die uitgever Corelio en Concentra ertoe aanzet om hun kranten samen te gooien onder de nieuwe koepel van Het Mediahuis. Het wordt ongetwijfeld een van de heetste dossiers van het najaar. Waar, en in welke mate, zullen redactionele synergieën tussen *De Standaard*, *Het Nieuwsblad*, *Gazet van Antwerpen* en *Het Belang van Limburg* leiden tot een nieuwe vermindering van pluralisme in de Vlaamse pers? En tot nieuwe afvloeiingen van professionele journalisten?

Intussen liet ook De Persgroep weten dat ze *De Morgen* verhuist van de Brusselse binnenstad naar Kobbegem, waar *Het Laatste Nieuws* zit. Als "onvermijdelijke reactie" op de "oorlogsverklaring" van Groot-Bijgaarden en Hasselt. Zo mogelijk zit daar een nog aanzienlijker verlies van perspluralisme aan te komen.

Corelio, Concentra en De Persgroep zijn niet de enigen die heil zien in synergieën en schaalverruiming. Dat staat bijvoorbeeld ook de Vlaams-Brusselse media te wachten. Nog dit najaar krijgt het Vlaams-Brusselse Mediaplatform vorm, waarin tvbrussel, radio FM Brussel, stadskrant *Brussel Deze Week* en website *Brusselnieuws.be* samengaan. Gedwongen als ze daartoe zijn door de Vlaamse regering, die meer efficiëntie verlangt van de Vlaamse media-aanwezigheid in het Brussels gewest. En ook bij Sanoma denken ze multimediaal. In dat mediahuis ging *Libelle*, dat oerklassieke damesblad,

jewel, met een eigen tv-zender van start.

Line extensions

Maar sommigen gaan nog verder, en zoeken synergieën en economisch surplus buiten de mediabiotoop. Dat is bijvoorbeeld het geval met Roularta, dat zich almaar meer als organisator van evenementen profileert en nu ook verzekeringen wil gaan aanbieden. Hetzelfde geldt voor het weekblad *Story* van concurrent Sanoma, dat zelf cd's van Vlaamse artiesten wil gaan uitbrengen. Daarmee doen ze uiteindelijk wat andere kranten en magazines ook al – zij het in beperkte mate – doen: dat is fungeren als winkel voor allerlei waar die niets meer met het nieuwsproduct te maken heeft. Die zogenaamde *line extensions* worden meer en meer als een van de financiële redplanken van de nieuwsmidia gezien. Het voorlopige – maar al indrukwekkende – hoogtepunt in die evolutie is half augustus bereikt in de VS, met de overname van *The Washington Post* door *Amazon.com*. Daarmee is een van de pronkstukken van de journalistiek wereldwijd zelf in handen gevallen van een mondiale digitale winkelketen. Wat dat precies betekent voor het toekomst van de *Post*, blijft voorlopig onduidelijk.

Mogen we in dit kader alsnog eens herinneren aan een oeroude claim van journalisten: die van redactionele onafhankelijkheid. Een klassiek instrument om die vorm te geven, zijn redactiestatuten: ondertekende overeenkomsten tussen redactie, hoofdredactie, uitgever en aandeelhouder, waarin de onafhankelijkheid van journalisten wordt gewaarborgd. Misschien kunnen we een voorbeeld nemen aan het Vlaams-Brusselse Mediaplatform. Daar wordt in het licht van de nakende synergie niet slechts één redactiestatuut voorgeschreven, maar een voor elk van de vier partners afzonderlijk.

VVJ WUIFT LISBETH UIT (EN VICE VERSA)

Sinds 1 september is het administratief secretariaat van de VVJ in handen van Marleen Sluydts en nieuwkomer Cathy Pletinckx. De Raad van Bestuur en de secretariaatscollega's wuifden Lisbeth Moons dankbaar uit voor haar 22 jaren tomeloze inzet voor de vereniging.

Naar aanleiding van haar pensionering blikte Lisbeth nog even achteruit op haar VVJ-carrière. "Het waren jaren van hard werken, maar het waren ook boeiende jaren. In het begin was ik nog wat onder de indruk van al die journalisten en hun respectabele vak. Maar gaandeweg leerde ik dat journalisten ook maar gewone mensen zijn."

Lisbeth stelde wel vast hoe de werklust op het VVJ-secretariaat de laatste jaren gestaag toenam. "In combinatie met de zorg die ik verschuldigd ben aan enkele naaste familieleden, werd het me uiteindelijk wat te veel."

Ook het journalistieke vak zag ze in de voorbije decennia evolueren. "Veel jonge mensen hebben het echt niet makkelijk. Ze moeten veel en supersnel werken, dikwijls voor verscheidene opdrachtgevers, en dat aan schamele vergoedingen."

Over één ding maakt Lisbeth zich nog altijd druk. "Dat zijn die beroepsjournalisten die profiteren van alle voordelen van een erkenning, maar toch geen lid worden van de VVJ. Mee dankzij de VVJ krijgen ze persdocumenten, faciliteiten, openbaar vervoer en een aanvullend pensioen, maar lidgeld betalen ze niet. Daartoe hebben ze het recht natuurlijk, maar er bestaat toch ook nog zoiets als solidariteit." (MM)

(Foto MM)

FONDS PASCAL DECROOS VERVELT TOT *JOURNALISMFUND.EU*

Rafael Njotea

Het Fonds Pascal Decroos was al een tijdje aan een internationalisering bezig, en vervelt daarom tot *Journalismfund.eu*. De naam Fonds Pascal Decroos blijft wel bestaan voor alle Vlaamse activiteiten van de vereniging.

De vzw Fonds Pascal Decroos voor Bijzondere Journalistiek ontstond in 1998 nadat tv-journalist Pascal Decroos in een verkeersongeval om het leven kwam. Vrienden en familieleden richtten de vereniging op met als missie: kwaliteitsjournalistiek stimuleren in Vlaanderen en daarbuiten, jongeren kansen geven om hun journalistiek talent te ontplooiën en mensen uit verschillende hoeken van de maatschappij bijeenbrengen. Mettertijd engageerde het Fonds zich wel almaar meer op het internationale forum. Dat gebeurde met Europese werkbeurzen en de projecten *Wobbing.eu* en *Farmsubsidy.org*.

In 2008 lanceerden Ides Debruyne, directeur van het Fonds, en Brigitte Alfter, Brussels correspondent voor het Deense *Information*, een *European Fund for Investigative Journalism*. In vijf jaar groeide dat project uit tot een sterk merk in de Europese journalistiek, met dank aan *seedfunding* van de Noorse Fritt Ord Foundation (€ 50.000) en de Open Society Foundations (€ 132.000). Inmiddels zijn met de steun van dit fonds al enkele sterke reportages gepubliceerd. Zo brachten een Sloveens en een Kroatisch journalist een drieluik over de wapentrafië en -verkoop door de overheden ten tijde van de Joegoslavië-oorlog, en dit ondanks een VN-wapenembargo. Een voormalige premier is hiervoor onlangs veroordeeld. Een Letse journaliste en een *Irish Times*-correspondent onderzochten hoe criminele bendes 'bruiden' en 'bruidegoms' recruteerden voor nephuwelijken in Ierland. Het project bracht de onsamenhangende reactie van de Ierse autoriteiten in beeld.

Straks, op 8 oktober 2013, krijgen Debruyne en Alfter in Leipzig de Europese *Prize for the Freedom and Future of the Media* overhandigd voor hun werk met *Journalismfund.eu*.

Een belangrijke reden voor de internationalisering is het vergroten van de financiële zekerheid. Voorlopig is de Vlaamse overheid de enige structurele partner van het project Fonds Pascal Decroos, met een jaarlijkse subsidie van € 300.000. Op kleine schaal is er de zeer gewaardeerde steun van de leden en sympathisanten, maar ook die biedt weinig financiële zekerheid. OSF dan weer financierde de afgelopen drie jaar het Europese project met € 324.000 euro, maar eind dit jaar loopt ook dit ten einde.

Een diversifiëring van de inkomsten moet die financiële onzekerheid tegengaan. Als *Journalismfund.eu* wordt de vereniging een belangrijke Europese speler met voldoende gewicht om aanvragen in te dienen voor meerjarensubsidies bij grote internationale foundations.

Dat betekent overigens niet dat de vereniging haar Vlaams verhaal negeert. Via *Journalismfund.eu* zullen ook Vlaamse journalistieke producties met supranationale relevantie makkelijker hun weg vinden naar internationale journalistieke netwerken. Een illustratie daarvan is alvast de Fonds Pascal Decroos-werkbeurs voor de reportage 'Hoe je rijk wordt in het arme Congo', die *MO** publiceerde. Via *Journalismfund.eu* werd die internationaal gedeeld en kwam ze zelfs op de website van *The Huffington Post* terecht. Voor Vlaanderen verandert er uiteindelijk weinig. Hier blijft *Journalismfund.eu* communiceren onder de projectnaam Fonds Pascal Decroos. Ook het systeem van werkbeursaanvragen blijft hetzelfde. Uiteraard kunnen Vlaamse journalisten ook bij *Journalismfund.eu* terecht voor het financieren van grensoverschrijdende projecten.

Meer fondsen

Met de vervelling tot *Journalismfund.eu* wil de organisatie meer dan ooit focussen op grensoverschrijdende projecten en netwer-

Facebook.com/journalismfund
Twitter.com/journalismfund
www.journalismfund.eu
www.dataharvest.eu

Facebook.com/pascaldecroos
Twitter.com/pascaldecroos
www.fondspascaldecroos.org

Uitnodiging

Algemene Vergadering van de afdeling Brussel-Brabant van de AVBB (VVJ & AJP)

De afdeling Brussel-Brabant van de AVBB organiseert haar Algemene Vergadering op dinsdag 24 september 2013 om 19u30 in het Huis van de Journalist, Zennestraat 21 in 1000 Brussel

Voor wie?

Alle AVBB-leden, dit zijn leden van de VVJ en de Franstalige AJP, die wonen in het gewest Brussel of de provincies Vlaams- of Waals-Brabant

Agenda:

- verkiezing van het bestuurscomité, de nieuwe voorzitter en de nieuwe penningmeester
- adreswijziging
- activiteiten
- financiën
- varia

Kandidaturen voor het bestuurscomité, het voorzitterschap en de functie van penningmeester dienen gestuurd te worden naar ericvercruysse@gmail.com

Eric Vercruysse

OPNIEUW EEN VERZEKERING GEWAARBORGD INKOMEN VOOR FREELANCEJOURNALISTEN

Ivan Declercq

Gedurende een tijdje was het voor freelancejournalisten niet langer mogelijk in te tekenen op de groepsverzekering 'gewaarborgd inkomen', maar nu heeft de AVBB met Securex een nieuwe overeenkomst afgesloten. Hierdoor kunnen zelfstandige journalisten die lid zijn van de VVJ of van de AJP bij ziekte en ongeval opnieuw rekenen op een inkomen bij arbeidsongeschiktheid.

De situatie van menig freelancer is wat te vergelijken met die van een landbouwer of kaasfabrikant die mag leveren aan een supermarktketen. Maar dan wel tegen de voorwaarden van die supermarkt. Het hoeft niet gezegd dat dit een uiterst precaire situatie is. Valt die ene grote klant weg, dan is het paniek in huis. Maar het kan nog erger: als je als kleine zelfstandige ziek wordt of door een ongeval arbeidsongeschikt, dan heb je de eerste maand géén vervangingsinkomen en daarna ontvang je van de ziekteverzekering € 851, € 1.048 of € 1.386 per maand, naargelang je een samenwonende, alleenstaande of iemand met gezinslast bent. Ook niet bepaald iets om naar uit te kijken, dus.

(Foto PhotoNews)

Om zelfstandige journalisten de mogelijkheid te geven zich bij arbeidsongeschiktheid door ziekte of ongeval te verzekeren van een extra inkomen, heeft de AVBB (VVJ en AJP samen) in het verleden een verzekering 'gewaarborgd inkomen' voor haar leden afgesproken met Securex. De verzekering was op maat gesneden van freelancers en werd aangeboden voor een prijs die een stuk onder het commerciële markttarief lag. Maar omdat het tarief zo scherp was, nam Securex sinds kort geen nieuwe contracten meer aan. Voor alle duidelijkheid: wie al een contract had afgesloten, bleef goed verzekerd tegen het tarief dat bij de afsluiting was overeengekomen.

Ondertussen heeft de AVBB met Securex onderhandeld en is een nieuwe verzekering 'gewaarborgd inkomen' overeengekomen. En niet onbelangrijk: de door de journalist te betalen premie ligt nog altijd 10% à 36% onder het normale commerciële tarief. Dat kan omdat er geen tussenpersonen (en dus geen commissies) moeten worden betaald. De freelancer tekent rechtstreeks zelf in op die verzekering, via de website van de VVJ (of voor de Franstaligen: de AJP): www.journalist.be, en dan onder de knop 'freelance' kijken.

Kostprijs

Wat kost nu zo'n verzekering? Dat hangt uiteraard af van de hoogte van de rente die je wenst bij arbeidsongeschiktheid. En van je leeftijd: hoe jonger je bent, hoe goedkoper de premie. Freelancers kunnen op deze verzekering intekenen tot de leeftijd van 55 jaar. De verzekering loopt maximaal tot de leeftijd van 65 jaar.

Je kiest in de eerste plaats een jaarrente. Daarna heb je de keuze tussen een 'carensperiode' (periode waarin je niets ontvangt, een wachttijd, zeg maar) van 30, 60 of 90 dagen.

Het spreekt vanzelf dat voor eenzelfde rente de premie lager wordt naarmate de carensperiode langer is.

Je kunt ook kiezen voor de zogenaamde 'Engelse vrijstelling': dat betekent dat, als je langer dan 30 dagen arbeidsongeschikt bent, je toch de eerste 30 dagen rente krijgt uitbetaald. Heb je gekozen voor een carensperiode van 30 dagen en ben je 25 dagen arbeidsongeschikt, dan ontvang je geen rente. Ben je bijvoorbeeld 34 dagen ziek, dan krijg je – als je geopteerd

hebt voor de Engelse vrijstelling – 34 dagen rente uitbetaald. Zonder die vrijstelling krijg je in zo'n geval maar 4 dagen rente. Voor zo'n Engelse vrijstelling betaal je 4% extra van de basispremie.

Je kunt voorts kiezen om alleen ziekte te verzekeren, of ziekte + ongevallen.

Naast bovenstaande optiemogelijkheden, kun je ook nog kiezen uit volgende drie formules:

1. Een constante rente en een constante premie
2. Een jaarlijks geherwaardeerde rente premie (elk jaar 3% meer)
3. Een jaarlijks geherwaardeerde rente na schade (3%) met een constante premie.

Nog dit: voor een premie van 1 ‰ van het verzekerde kapitaal kun je er ook nog een *overlijdensverzekering* aan koppelen.

En: je kunt ook medische kosten bij *een ongeval* laten verzekeren. Tot € 1.250 per ongeval kost dat € 17,35 per jaar. Wil je die kosten tot € 2.500 verzekeren, dan kost je dat € 21,07 per jaar.

Formaliteiten

Wie kiest voor een rente tot € 20.000 hoeft alleen een medische vragenlijst in te vullen. Ga je voor een rente van meer dan € 20.000 per jaar, dan is er een medisch onderzoek. Wie bij intekening ouder is dan 50 jaar moet sowieso een medisch onderzoek ondergaan.

	30 dagen wachttijd			60 dagen wachttijd			90 dagen wachttijd		
	Leeftijd bij intekening			Leeftijd bij intekening			Leeftijd bij intekening		
	<36J	36 - 45J	>45J	<36J	36 - 45J	>45J	<36J	36 - 45J	>45J
Constante rente									
Ziekte & ongevallen	3,08%	4,56%	6,40%	2,77%	4,15%	5,91%	2,54%	3,85%	5,53%
Ziekte	2,46%	3,65%	5,12%	2,21%	3,32%	4,73%	2,04%	3,08%	4,43%

	30 dagen wachttijd			60 dagen wachttijd			90 dagen wachttijd		
	Leeftijd bij intekening			Leeftijd bij intekening			Leeftijd bij intekening		
	<36J	36 - 45J	>45J	<36J	36 - 45J	>45J	<36J	36 - 45J	>45J
Herwaardering 3%									
Ziekte & ongevallen	4,00%	5,32%	6,84%	3,69%	4,93%	6,39%	3,45%	4,62%	6,03%
Ziekte	3,20%	4,26%	5,47%	2,95%	3,94%	5,11%	2,76%	3,70%	4,82%

	30 dagen wachttijd			60 dagen wachttijd			90 dagen wachttijd		
	Leeftijd bij intekening			Leeftijd bij intekening			Leeftijd bij intekening		
	<36J	36 - 45J	>45J	<36J	36 - 45J	>45J	<36J	36 - 45J	>45J
Herwaardering 3% na schade									
Ziekte & ongevallen	3,56%	5,02%	6,72%	3,25%	4,63%	6,26%	3,03%	4,33%	5,90%
Ziekte	2,85%	4,02%	5,38%	2,60%	3,70%	5,01%	2,42%	3,47%	4,72%

Enkele voorbeelden

Laten we een paar voorbeelden bekijken, met de 9,25% belasting op de premies inbegrepen. We gaan ervan uit dat onze drie freelancers een verzekering kiezen voor ziekte + ongevallen.

Jonas, 27 jaar, wil een jaarrente van **€ 12.000** (€ 1.000 per maand arbeidsongeschikt). Hij heeft nog geen spaarpotje kunnen opbouwen, dus kiest hij voor de **Engelse vrijstelling** (vanaf de eerste dag ziekte een vergoeding, indien minstens 31 dagen ziek, kost 4% van de basispremie):

Formule met **constante premie**:
 $€ 369,60 + 4\% \text{ E.V.} + 9,25\% \text{ belasting} = \mathbf{€ 419,94}$

Formule met **jaarlijks geherwaardeerde rente en premie (+ 3%)**: $€ 480 + 4\% \text{ E.V.} + 9,25\% \text{ belasting} = \mathbf{€ 545,38}$

Formule met **jaarlijks geherwaardeerde rente na schade (+ 3%) - constante premie**:
 $€ 427,20 + 4\% \text{ E.V.} + 9,25\% \text{ belasting} = \mathbf{€ 485,38}$

Murielle, 38 jaar, wil een jaarrente van **€ 24.000** (€ 2.000 per maand arbeidsongeschikt). Zij heeft al wat kunnen sparen en kiest ervoor om de **eerste maand niets** te ontvangen (30 dagen carenperiode).

Formule met **constante premie**:
 $€ 1.094,40 + 9,25\% \text{ belasting} = \mathbf{€ 1.195,63}$

Formule met **jaarlijks geherwaardeerde rente en premie (+ 3%)**: $1.276,80 + 9,25\% \text{ belasting} = \mathbf{€ 1.394,90}$

Formule met **jaarlijks geherwaardeerde rente na schade (+ 3%) - constante premie**:
 $€ 1.204,80 + 9,25\% \text{ belasting} = \mathbf{€ 1.316,24}$

Patrick, 52 jaar, wil een jaarrente van **€ 20.000** (€ 1.666,66 per maand arbeidsongeschikt). Hij heeft ook al wat spaarcenten om een periode te kunnen overbruggen en kiest ervoor om de **eerste maand niets** te ontvangen (30 dagen carenperiode).

Formule met **constante premie**:
 $€ 1.280 + 9,25\% \text{ belasting} = \mathbf{€ 1.398,40}$

Formule met **jaarlijks geherwaardeerde rente en premie (+ 3%)**:
 $€ 1.368 + 9,25\% \text{ belasting} = \mathbf{€ 1.494,54}$

Formule met **jaarlijks geherwaardeerde rente na schade (+ 3%) - constante premie**:
 $€ 1.344 + 9,25\% \text{ belasting} = \mathbf{€ 1.468,32}$

JOURNALISTIEK MOET WAARDE CREËREN, NIET SLECHTS TOEVOEGEN

Karel van den Berg

'Journalisten moeten waarde toevoegen.' Dat hoor je vaak, de laatste tijd. Jeff Jarvis zei het op 3 juli nog, op het derde World Journalism Education Congress (WJEC3) in Mechelen: 'add value.' Jammer. Louter waarde toevoegen kan ons zelfs noodlottig worden.

De journalistieke sector verkeert in nood. Ons monopolie op de drie-eenheid technologie-nieuws-media is razendsnel versplinterd. Eergisteren nog kon de amateur professionele productieapparatuur betalen noch bedienen. Gisteren nog was nieuws pas nieuws als beroepsjournalisten het brachten. En vandaag al staat ons publiek niet langer alleen vóór, maar ook óp het podium. Vertrouwde verdienmodellen verdwijnen. Nieuwe blijven uit.

En mensen in nood klampen zich vast aan elke strohalm die zich aandient. Dat maakt de journalistiek vatbaar voor de handel in hoop. Voor de groeisector van nieuwe mediagoeroes. Je herkent ze aan hun marketingmodel. *'Ga zo door en je gaat ten onder! Maar met mij heb je geluk. Want ik ken de weg, de waarheid en de toekomst.'*

Die goeroes verkopen bij voorkeur uniforme oplossingen aan de pluriforme pers. Liefst met pakkende credo's, zoals Jeff Jarvis' *Do what you do best, link to the rest!* Of korter: *add value*. Maar dat rijmt niet.

Ik chargeer wellicht wat zwaar. Mediagoeroes kiezen hun status niet zelf, die krijgen ze van hun volgelingen. Op het WJEC3 in Mechelen zag ik academici – die mijn toekomstige collega-journalisten moeten opleiden tot onafhankelijke denkers – als groupies poseren voor foto's met Jarvis. Bij die goeroes koester ik juist mijn journalistieke scepsis. Ikzelf handel in journalistieke creativiteit. De korte beschrijving van creativiteit is: denkpatronen doorbreken. Goeroes handelen in denkpatronen. Vandaar.

En ja, de vraag *Wat zou Google doen?* is interessant. Maar minstens zo interessant is de vervolgvraag: moet de journalistiek dat dan ook doen?

Wat is er nu zo gevaarlijk aan dat waarde *toevoegen*? Het begint met Jarvis' boodschap dat journalistiek niet langer draait om content creëren, maar dat journalistiek een service is. En dus: *add value*. Wel, je kunt logischerwijs alleen waarde toevoegen aan wat er al is. Enkel maar waarde toevoegen dreigt dus te leiden tot stappen in exact de verkeerde richting.

Zo hebben de goeroes er nog een aantal op hun geweten. Zoals: *gratis is de nieuwe goudmijn* – zonder daar ook een verdienmodel bij te leveren. Nu zitten we met de gebakken peren. De schijninnovatie zorgde al vóór de economische crisis dat redacties de tering naar de nering moesten zetten. Met als gevolg: meer doen met minder mensen en dus meer *churnalism*, zoals Nick Davies in *Flat Earth News* blootlegde. Vertaald in goeroe-jargon: waarde toevoegen door persberichten op maat te snijden en klakkeloos verder te verspreiden.

Ik zal u al mijn twisten met mediamissionarissen besparen. Goed, eentje dan. Afgelopen najaar, met de sociale media-docent van een respectabele Nederlandse universiteit. De man leerde regionale-dagbladjournalisten dat ze nieuwtjes

moeten *retweeten* zodra ze die ontdekken op hun tijdlijn. "Anders mis je de boot, online. En als achteraf blijkt dat het bericht niet klopt, corrigeert zich dat vanzelf wel op het web." Wat journalistiek verder betekende, dat kon hij zo snel niet formuleren. "Daar heb jij vast een mooie definitie van", vertelde hij me, "maar het is bewezen dat bedrijven die niet meebewegen met veranderende markten, het niet redden." Zijn uitspraken verrieden ongeveer alle hippe misvattingen over mijn metier: *journalistiek* is gelijk aan *nieuwtjes* en *media*. En nieuws is kennelijk *content* die *kort, snel, dichtbij* en *trending* is.

Kwalijk verschralende misverstanden.

De academicus reageerde als alle nieuwe media-adepten op mijn verweer. Zij beschouwen de journalistiek meewarig als een levende opgraving, bevolkt door dinosauriërs die zelf niet beseffen dat ze uitsterven. Of, zoals een communicatiestudent mij onlangs nog toebeet: "Journalisten moeten echt niet denken dat ze nog kunnen bepalen wat ik wel of niet moet weten." Huh? Tot wanneer hebben we dat dan gedaan? In de Sovjet-Unie misschien voordat glasnost de redactieramen openzette. Maar deze student was een niet-Rus van na die tijd.

Journalistiek als volkssport

Zeker, de journalistiek opereert op een nieuwe, supersnelle vrije markt van beweringen en meningen. Maar op een veranderde markt in de verkeerde richting bewegen, dat bespoedigt juist de teloorgang.

Mogelijk is dit een verklaring voor die neerwaartse druk op mijn intellectuele ambacht: in 'normale' sporten waren er eerst amateurs en kwamen later de profs. Voetballertjes op trapveldjes en bij amateurclubs koesteren sindsdien de droom om van hun hobby hun beroep te maken.

Nieuws brengen is van een profsport een volkssport geworden. Die omgekeerde geschiedenis van amateurisering leidt tot verwarring. Zij zorgt voor druk om van ons beroep onze hobby te maken. *Iedereen is tegenwoordig journalist. Er bestaan geen journalisten, alleen nog journalistieke handelingen.* Dat soort nonsens. Alsof iedereen met een magnetron opeens kok is geworden. *Waar of niet, retweet* – je ziet het al op een wandtegel staan. Iedereen kan het. Alsof journalisten waarde toevoegen door bestaande informatie verder rond te pompen.

Vreemd advies, om vanuit de hoogste divisie af te dalen naar amateurniveau. Om op anderen te gaan lijken. Of om een andere tak van sport te kiezen als quasi oplossing: red het voetbal, ga tennissen!

Daar komt Jarvis' raad in feite op neer: *'Stop met verhalen vertellen, verleen service aan je community, eventueel met platforms waarop ook overheden hun informatie kwijt kunnen.'* Alleen is dat een andere sporttak. Journalistiek die

louter faciliteert, die niet langer kritisch verifieert of haar onafhankelijke betrouwbaarheid verliest, om maar een paar wezenskenmerken te noemen, is niet langer journalistiek. Journalistiek is nog altijd dat wat professionele journalisten met nieuws en media doen. Of zouden moeten doen. Ontdekken en onthullen, bij voorkeur. Duiding en context geven, doorvragen, ware bedoelingen ontmaskeren van mensen en instanties met macht, feiten van meningen onderscheiden.

Het is tijd om in de journalistiek de druk ook weer opwaarts te keren, juist nu er zoveel (online) trapveldjes en amateurclubjes zijn ontstaan. Om uit al dat talent de journalisten te pikken die de velden in onze professionele stadions kunnen bespelen: de bladen, de programma's, de blogs, de apps, de websites met hun gezamenlijke miljoenenpubliek. Want er is nog steeds veel te verliezen. Naar het Nederlandse achtergrond- en onderzoeksprogramma *Brandpunt*, op het ouderwetse medium televisie, kijken op zondagavond doorgaans nog altijd meer mensen dan er in datzelfde weekend op onze tribunes bij het betaalde voetbal zitten. Ik heb weleens een welwillend naar boven afgeronde berekening gemaakt hoeveel mensen over zo'n uitzending twitteren. Doorgaans een community die in de kantine van mijn dorpsclub past.

Wat zou Google (niet) doen?

Nieuwe-mediagoeroes scheppen graag het beeld dat vrijwel iedereen al meedoet en dat die paar achterblijvers snel zullen volgen. Kom eens 's avond bij mij in de straat door de ramen gluren en aanschouw de *couch potatoe*, die na een dag werken helemaal geen zin meer heeft om nog eens lekker het digitale debat aan te gaan, door twintig reacties op een *blog post* door te worstelen om er dan zijn waarde aan toe te voegen. Hij wil zappen, hapklaar voorgeschoteld krijgen. Niet voor niets neemt de televisiekijktijd jaar in jaar uit toe, nog steeds.

Laten we mijn buurman dan maar schieten? Geven we hem op? Moet de journalistiek de missie loslaten om zoveel mo-

gelijk mensen zo goed mogelijk te informeren, over wat van belang is voor kiezers, consumenten, belastingbetalers, wereldburgers? Moeten wij de pogingen staken om wat van belang is interessant en relevant te maken voor mensen als mijn buurman?

Dat is nog het zorgwekkendst, dat goeroes en journalistieke werkgevers zo vaak succes afmeten aan cijfers en zo wat populair is verwarren met wat ertoe doet.

En toch is Jeff Jarvis' vraag *Wat zou Google doen?* zeer gerechtvaardigd. Alleen, niet om dat succes te kopiëren. Integendeel, liever om dat *niet* te doen. Die service verleent Google immers al, *linken naar de rest*. Beschikbare informatie ontsluiten, daar voegen wij journalisten echt niet zoveel waarde meer aan toe.

Wij moeten op zoek naar onbekende feiten, ook op het web. Nieuwe informatie *creëren*, dat is de stiel die wij weer moeten oppakken. Niet uitgaan van nieuwe technologie of media, maar van journalistieke waardecreatie – ook met nieuwe technologie en media. Een substantieel deel van die waarde is merkwaarde. Journalistiek moet weer een A-merk worden. Het laatste wat sterke merken willen, is op de competitie lijken. Succesmerken onderscheiden zich juist van alles wat er al is.

Waarde *creëren* in plaats van *toevoegen*, kortom. Dat gaat veel dieper dan semantiek. Dat ene woordje verschil opent een fundamenteel andere denkwereld. Een compleet andere attitude. Een veel groter zelfrespect ook.

Is dat niet gewoon een volgende panacee? Nee. Wordt het daar gemakkelijker van? Ook niet. Maar ik verwacht met waardecreatie een grotere kans om mijn waardevolle profes-sie te behouden als factor van belang voor de vrije democratie en de open samenleving.

Dus laten we top merkwaarde creëren met onderscheidende originaliteit en kwaliteit. Laten we *beroeps-* en *onderzoeks-journalistiek* tot pleonasmen verheffen.

Of, in gebrekkig goeroeëes: *don't add value, create it*. Oké, het rijmt niet. Maar ik ben dan ook geen goeroe.

www.demediapraktijk.nl

Bedenking bij een uitspraak van de Raad voor de Journalistiek

Opschorting uitspraak = veroordeling

De Raad voor de Journalistiek is onontbeerlijk als behoeder van onze deontologische code. Zo nam hij onlangs terecht de berichtgeving over een zedenzaak op *TV Oost* en in *Het Nieuwsblad* op de korrel (zie vorig nummer van *De Journalist*). Maar de motivering van die uitspraak klopt niet helemaal: iemand die van het gerecht een opschorting van de uitspraak kreeg, is wel degelijk veroordeeld, maar wordt alleen niet gestraft.

Waarover gaat het? Op 14 november 2012 berichtte *TV Oost* dat ene P., onderpastoor, in Denderleeuw een misviering was voorgegaan ter vervanging van de plaatselijke pastoor. Dit leidde tot negatieve reacties van parochianen, omdat P. in 2002 door het Gentse hof van beroep was veroordeeld voor het aanranden van een minderjarige in 1994.

Onderpastoor P. diende echter klacht in. Hij vond dat het maatschappelijk belang van de informatie niet opwoog tegen zijn recht op privéleven en menselijke waardigheid, en dat zijn reclassering werd gehypotheceerd. Ook de straatinterviews in het nieuwsitem aanvaardde hij niet. De man voegde er nog aan toe dat hij niet was veroordeeld, maar wel de gunst van de opschorting had gekregen. Dat laatste argument nam de Raad van de Journalistiek in zijn uitspraak over.

Toch klopt dat niet. Opschorting van de uitspraak betekent niet dat iemand wordt vrijgesproken. Het gevolg is alleen dat, bij wijze van gunstmaatregel, de dader geen straf krijgt. Maar het blijft een veroordeling, net zoals de ontzetting uit zijn rechten overigens.

Voor het overige had de Raad ongetwijfeld gelijk. Iemand die in 2002 een opschorting krijgt als strafrechterlijke veroordeling, verdient het niet liefst tien jaar later in een reportage op een dergelijke manier te worden belicht. Op zijn zachtst gezegd kon over dit onderwerp dus veel 'gevoeliger' worden bericht.

Marc Van Den Noordgaete

Opleiding en navorming voor zelfstandige journalisten 2013 georganiseerd door Mediacademie i.s.m. VVJ

- Locatie:** VVJ – Zennestraat 21 – 1000 Brussel
- Inschrijvingen:** Via de VVJ op info@journalist.be. Deelname is kosteloos.
- Doelgroep:** Alle journalisten die freelancen – het weze in hoofdberoep, het weze in bijberoep, het weze occasioneel – voor een Vlaamse kranten- of magazine-uitgever¹.
- Meer informatie:** www.mediacademie.be – info@mediacademie.be – (T) 02 558 97 64

Zowel startende als gevorderde freelancejournalisten kunnen dit najaar aanspraak maken op aangepaste (na)vorming via Mediacademie, het opleidingsproject van de Vlaamse geschreven-persuitgevers gesteund door de minister van Media.

Deze opleidingscyclus wordt georganiseerd in samenwerking met de VVJ.

1. Basisvorming voor startende freelancejournalisten

Datum & uur: Dagseminarie op zaterdag 5 oktober 2013, 10u - 16u

- **Intro: Starten als freelance journalist**
Wat typeert een freelance journalist? Ben ik geschikt als freelance journalist? Met hoeveel zijn ze? Hoe zit de markt ineen? Waar werken freelancers? Welke contracten zijn er? Hoe worden freelancers betaald? Wat is een goede prestatie? Hoe zit dat met een erkenning als beroepsjournalist? En wat met freelancen in bijberoep?
Inleider: Pol Deltour, nationaal secretaris VVJ
- **'Ondernemen' voor beginnende freelancers**
Ben ik geschikt als zelfstandige ondernemer? Welke basisverplichtingen heeft een freelance journalist? Quid ondernemingsnummer? Quid sociaal statuut? Quid btw? Quid inkomensbelasting? Financiële planning en rekening. Hoe voer ik mijn boekhouding? Hoe kies ik een boekhouder? Slim investeren. Faciliteiten voor startende zelfstandigen.
Inleiders: Veerle Boon, startersadviseur Unizo en Ivan Declercq, adviseur VVJ
- **De visie van de uitgever-opdrachtgever**
Wat verwachten uitgevers van freelance journalisten? Waar is er werk voor freelance journalisten? Hoe vergoeden ze freelance journalisten? Wat is een goede prestatie?
Inleider: Werner Smeuninx, redactiemanager Concentra

2. Thematische vormingsavonden voor gevorderden (+ starters)

A. Auteursrechten

Datum & uur: Donderdag 17 oktober 2013, 19u - 22u

Morele auteursrechten: wie kan beschikken over een bijdrage? Aansprakelijkheid ingeval van gezamenlijk werk. Vermogensrechten: onderscheid primaire en secundaire rechten. Overdracht. De vergoedingen.

Inleiders: Anne-Lize Vancaenem, directeur JAM; Pol Deltour, nationaal secretaris VVJ; Fabienne Brison, professor VUB en advocaat

B. Fiscaliteit

Datum & uur: Donderdag 24 oktober 2013, 19u - 22u

BTW: statuut of niet? Wat te doen? Inkomensbelasting: capita selecta. Hoe optimaliseer ik mijn beroepskostenaf trek? Vergoeding in auteursrechten: fiscale stand van zaken.

Inleiders: Walter Vandenbrande, belastingconsulent; Ivan Declercq, VVJ-adviseur; Brent Springael, fiscaal expert

C. Eenpersoonszaak of vennootschap?

Datum & uur: Donderdag 7 november 2013, 19u - 22u

Voordelen van het kleine-zelfstandigestatuu. Waarom een vennootschap? Soorten vennootschap. Fiscale en sociaalrechtelijke gevolgen. Wat en hoe kiezen?

Inleiders: Ivan Declercq, VVJ-adviseur; Kristof Willekens, jurist-fiscalist studiedienst Unizo

D. Stress- en timemanagement

Datum & uur: Donderdag 14 november 2013, 19u - 22u

Hoe organiseer ik mijn werk? Naar een goede work/life-balance. Slim ontspannen en ontstressen.

Inleider: Erna Claes, dr. in de psychologie, senior trainer, adviseur Fenrir Consult

¹ Het gaat om de uitgevers die aangesloten zijn bij de uitgeversfederaties Vlaamse Nieuwsmedia, The Ppress, UPP en VUKPP.

Deontologie op de redactie: on-the-job opleiding op maat van uw behoeften (Lesgevers: Wim Criel & Flip Voets)

Datum & uur: Volgens wens
Locatie: Volgens wens/Op de redactie

Aan alle redactie- en opleidingsverantwoordelijken, hoofd- en eindredacteurs

Deontologie is een essentieel onderdeel van een kwalitatief aanbod in de geschreven pers: waarheidsgetrouw berichten, onafhankelijkheid, fair play en respect voor het privéleven en de menselijke waardigheid. De invulling van deze algemene begrippen is zeer verschillend van titel tot titel. Ook de al opgedane ervaring verschilt sterk: nieuwe medewerkers willen de juiste reflexen aanleren en meer beslagen medewerkers willen up to date blijven met de nieuwste ontwikkelingen.

Omdat het niet altijd evident is om een passende vorming te organiseren, ontwikkelde de Mediacademie, het opleidingsproject van de Vlaamse persuitgevers in samenwerking met de Vlaamse overheid, een flexibel tweeledig aanbod, samen of apart beschikbaar.

Doelgroep:

Vrij toegankelijk in het kader van Mediacademie voor alle redacteurs en mediaprofessionals die vast of freelance werken voor de leden-uitgevers van de organiserende federaties Vlaamse Nieuwsmedia, The Ppress, UPP of VUKPP.

Inhoud:

(Module 1 – Startende redacteurs) “Start!” Vooral voor startende redacteurs met een voorstelling van de algemene principes. Proactieve deontologische reflex aanleren.

(Module 2 – Ervaren redacteurs/Senior) “Heet van de naald” Vooral voor al wat meer beslagen redacteurs met recente tendensen, richtlijnen en belangrijke uitspraken.

Werkwijze:

Vooraf bekijken we met u wat het profiel van de deelnemers is zodat de praktische voorbeelden en cases zo dicht mogelijk aansluiten bij hun dagdagelijkse praktijk. Er is ruimte voorzien voor cases die door de deelnemers aangebracht worden vanuit hun praktijkervaring. We stemmen de inhoud, locatie en tijdstip zo goed mogelijk af op u en uw medewerkers.

Wat vragen we in ruil voor dit aanbod op uw maat?

- 2 à 3 uur tijd van uw medewerkers
- minstens 10-15 deelnemers
- een aantal voorbeelden of vragen om te bespreken

Lesgever:

Flip Voets (ombudsman en secretaris-generaal van de Raad voor de Journalistiek) en Wim Criel (voorzitter van de Raad voor de Journalistiek)

Meer informatie: www.mediacademie.be - info@mediacademie.be – (T) 02 558 97 56

Guido VAN LIEFFERINGE: 'Voor BV-verhalen moet men het gebruik van anonieme bronnen verbieden'

Monica Moritz

Zelfs op zijn 72ste – en dertien jaar na zijn gedwongen vertrek bij *Dag Allemaal* – blijft Guido Van Liefferinge Vlaanderens meest illustere *boekskesmaker*. A rebel with a cause ook. Nog steeds staat hij op de barricaden om de 'doorgesloten' tabloidisering van de pers aan te klagen. 'Als Ilse Beyers zegt dat wie naar het volk wuift bezit is van het volk, dan is dat een waardeloos excuus om de excessen in *Dag Allemaal* te legitimeren.'

De Journalist: U blijft, ook vanuit Thailand waar u nu woont, tegen de commercialisering van de journalistiek vechten.

Guido Van Liefferinge: "Hoe kan dat ook anders? De media hebben mijn hele leven, zowel professioneel als privé, beheerst. En dan stoort het me dat commerciële belangen steeds zwaarder gaan doorwegen op de redactionele inhoud. Kranten en tijdschriften barsten van de trivialiteiten. Goed onderbouwde stukken over ernstige politieke en maatschappelijke kwesties vind je nog nauwelijks, net zo min als diepgravende onderzoeksjournalistiek. Alles wordt ondergesneeuwd door amusement en steekvlamjournalistiek, de waan van de dag. Zelfs de magazines en avondedities van de kwaliteitspers blijven steken in oppervlakkigheden en *lifestyle* verhalen zonder journalistieke meerwaarde. Het gaat vooral nog om wat we eten en drinken, hoe we wonen en waar we met vakantie gaan. Het evenwicht tussen wat belangrijk is en entertainment, is totaal zoek. En dat in een tijd van crisis, met mediaconsumenten die snakken naar informatie."

U hebt die verstrooiingslectuur in Vlaanderen wel zelf op de markt gegooid.

"Ja, maar niet in haar huidige gedaante en niet met de huidige excessen. Er is in een krant of blad plaats voor pretentieloze verstrooiing en vermaak, zeker in een populair weekblad als *Dag Allemaal*. Maar schandalen, sensatie en inbreuken op de privacy van Jan en alleman hebben nu de bovenhand genomen. In zijn tweede gedeelte deed *Dag Allemaal* aan ernstige journalistiek. Dat werd enorm gewaardeerd, en het heeft kranten en magazines ertoe aangezet de omgekeerde beweging te maken. Zij zijn vooral gaan focussen op emo- en BV-journalistiek, ten koste van kritische interviews en onderzoeksjournalistiek. Bovendien drijft dat soort journalistiek nu op een buitensporig, soms ziekelijk voyeurisme, zonder respect voor de privacy. Als reactie daàr op zijn de populaire bladen dan verworpen tot monsters, gecreëerd door gestoorde geesten."

Hebben de journalisten hun maatschappelijke taak uit het oog verloren?

"De pers heeft als Vierde Macht een waakhondfunctie. Ze moet mee de verworvenheden van de democratische rechtstaat verdedigen, de overheid en al wie macht heeft ter verantwoording roepen en opkomen voor zwakken en weerlozen. Daarvoor heeft ze ook de persvrijheid gekregen. Vandaag wordt de wereld gedomineerd door één procent van haar bevolking, een machtige lobby van fundmanagers, bankiers, multinationals, maffia's en drugskartels die de facto mondiaal georganiseerd zijn en de macht van de politiek hebben overgenomen. Maar de mediaconsument – en zelfs de meerwaardezoeker die de kwaliteitsbladen leest – wordt meer dan ooit om de oren geslagen met onnozele, opgeklopte en uitvergrote verhalen. De Vierde Macht is een vermaakindustrie geworden. Die tabloidisering is een doelbewuste commerciële politiek van enkele mediabaronnen, die de hele pers naar zich toehalen en in een quasi monopolie opereren. Ik denk niet dat de roddeljournalistiek in ons land zich al bezondigt aan illegale praktijken zoals in Groot-Brittannië. Maar ook bij ons is de onthullingsdrift ver doorgesloten. De Raad voor de Journalistiek treedt daar ook niet echt tegen op. Het is een papieren tijger die geen wezenlijke macht heeft om sancties op te leggen en te afhankelijk is van de uitgevers."

Kranten zijn natuurlijk ook commerciële bedrijven die winst moeten maken.

"De maatschappelijke opdracht van de redacties hoeft groei en succes, ook financieel, niet in de weg te staan. Het wil wat zeggen als de dochter van mediatycoon Murdoch zelf stelt dat profijt zonder maatschappelijk doel een recept is voor catastrofe. En een pers die niet langer het algemeen belang verdedigt, heeft eigenlijk geen recht meer op de wettelijke bescherming die ze geniet. En nog minder op het belastinggeld dat ze via subsidies ontvangt. Overigens is het zeer de vraag of mediabedrijven die jaarlijkse enorme winsten maken sowieso wel nog belastinggeld moeten krijgen. Zeker als ze onder het mom van de crisis hardwerkende, maar volgens hen te dure journalisten

Identikit

- ✓ geboren in Overboelare op 4 december 1941
- ✓ begint op zijn 24ste te werken voor *Het Laatste Nieuws*
- ✓ stichter van onder meer *Joepie*, *Dag Allemaal* en *Goed Gevoel*
- ✓ na 27 jaar partnership bij De Persgroep door Christian Van Thillo aan de kant gezet en nu al twaalf jaar met hem in een gerechtelijke strijd gewikkeld over auteursrechten op de door hem gecreëerde magazines
- ✓ woont in Thailand

wegsaneren. Als de overheid dan toch geld vrijmaakt voor de media, doet ze dat beter voor de nieuwe nieuwssites die met weinig of geen financiële middelen goed werk verrichten. De desinteresse van de politiek voor die evolutie en voor wat die journalisten in moeilijke omstandigheden realiseren, is een regelrechte schande.”

Waar blijft u uw gedrevenheid vandaan halen?

“De aard van het beestje en enkele jeugdervaringen die me hebben getekend. Ik kan niet zeggen dat ik een harde jeugd heb gehad, maar eenvoudig was ze ook niet. Ik ben geboren en getogen in Overboelare, een godvergeten dorp in zuidoost-Vlaanderen. Mijn vader was biersteker en mijn moeder, met vier kinderen thuis, huisvrouw. We waren niet behoeftig maar leefden eenvoudig. Al bij al waren het gelukkige tijden, maar wat mijn jeugd heeft verpest, is tuberculose. Als je dat had in de jaren vijftig, werd je even afstandelijk behandeld als een aidspatiënt vandaag. Zelf naar school gaan kon ik niet meer, want ik kreeg een jaar platte rust in Zwitserland voorgeschreven. Zoiets tekent je als jonge gast van 16. Toen ik terugkwam uit Zwitserland zei de huisarts: ‘Jongen, uw toekomst ziet er als volgt uit: geen stress, geen alcohol, geen sigaretten en veel nachtrust’ (*lacht*). Toen dacht ik: als dat mijn leven wordt, dan maar liever kort en krachtig, en ik stortte me met hart en ziel op de *rock-'n-roll*.”

Maar u studeerde toch ook nog even door?

“Ik volgde vier jaar sociale studies in het niet-universitair hoger onderwijs in Kortrijk. Daarmee kon je terecht in human resources en sociale diensten.

Toen al wilde ik voor een krant werken wegens het hoge *rock-'n-roll*-gehalte van zo'n job. Maar eerst werkte ik als boekhouder bij Caltex in Gent, waar ik elke dag de bestellingen van de lokale benzinedealers moest bijhouden. Ik stierf daar van de ellende en de sleur. Ik was pas getrouwd, had net een kindje en dacht: *ik moet hier weg!* Twee keer heb ik bij *Het Laatste Nieuws* gesolliciteerd. De eerste keer lukte het niet en de tweede keer waren we maar met twee kandidaten voor twee vacatures. Dat zijn van die momenten in het leven waar je geluk moet hebben. Zo belandde ik op mijn 24ste op de algemene redactie van *Het Laatste Nieuws*. Ik was toen zelfs bereid er de redactielokalen proper te houden om er te kunnen werken. Aanvankelijk bracht ik verslag uit over van alles en nog wat, zoals branden en moorden, maar ook over televisie- en showbiznieuws. En zo werd mijn job mijn passie.”

Noemt u showbizverslaggeving ook journalistiek?

“Nee, dat is vooral verstrooiingslectuur. Toen ik met koning Boudewijn eens drie weken door India reisde, ontdekte ik voor de eerste keer wat journalistiek wél is. Ik heb toen een stuk geschreven met daarbij een foto van Boudewijn en Fabiola onder een gigantisch reclamebord voor kinderbeperving. De paradox van dat beeld: vooraan het koninklijk paar dat zo naar kinderen verlangde maar er nooit zou krijgen, en boven hun hoofden de boodschap van de Indiase overheid dat elke kin-

derwens drastisch moest worden beperkt – op straf van boete nog wel. Over dat stuk is toen scha en schande gesproken op *Het Laatste Nieuws* en ik werd er flink voor uitgekafferd. Eind jaren '60 was het *not done* het koningsverhaal te verbinden aan de politieke realiteit. In mijn ogen was dat juist zeer goeie journalistiek. Ik heb die lijn later doorgetrokken toen ik in het tweede deel van *Dag Allemaal* de betere interviews en degelijke onderzoeks dossiers begon te introduceren. Over de zaak-Notaris X bijvoorbeeld lieten wij een heel andere klok luiden dan de rest van de pers. Dat een populair blad zich daaraan waagde, was nieuw en werd mij en mijn redactie niet in dank afgenomen door de 'serieuze' media. Ik heb daaraan één grote journalistieke les overgehouden: als iemand ten onrechte door de overgrote meerderheid van de pers sociaal kapot geschreven wordt, maar er tenminste één koppige journalist verantwoord tegenwind blijft geven, zijn onze verworven vrijheden niet in gevaar en leven we nog altijd in een democratische rechtsstaat. Alleen komt die zekerheid door toenemende concentratie en commercialisering almaar meer in het gedrang.”

Beschouwt u de pers ook als het geweten van de maatschappij?

“Dat zou in elk geval zo moeten zijn. Alleen, waar zitten de *indignados* van de Vlaamse journalistiek vandaag? Waarom hebben ze zich zo aan banden lagen leggen door hun broodheren en organiseren zij geen verzet? Te veel uitstekende journalisten die op de barricades hebben gestaan, zijn verbitterd uit de journalistiek gestapt of werden weggezuiverd, zoals bij *De Morgen*. Anderen hebben zich neergelegd bij wat hun directie en de commercie dicteren. Ik kan daar zelfs begrip voor op brengen – ze zijn aan het einde van hun Latijn, verdienen nu eindelijk goed geld, zijn verzekerd van hun oude dag en hebben een luxe leven met alles erop en eraan. Maar laat ze dan stoppen met in hun columns of commentaren anderen de les te spellen.”

Zoals u, toen u in 2000 twee interviews gaf...

“... waarin ik de journalisten opriep om in opstand te komen tegen de doorgedreven commercialisering van de journalistiek, zich in te zetten voor waterdichte redactiestatuten en de onafhankelijkheid van hun redacties, en te vechten tegen overdreven mediaconcentratie – ook al vindt hun baas dat geen leuke ideeën. Maar de redacties schuwen deze discussies als de pest, verlamd door de crisis, het gevaar van jobverlies en de schrik nooit meer aan de bak te komen. Er moeten weer meer geëngageerde nieuwsgangers komen. Te veel journalisten zijn bang en verknecht. Maar zo bewijzen ze het vak, een van de mooiste ter wereld, geen dienst. De media-omerta drukt elke vorm van verzet de kop in. Zonder een reële vierde macht glijden we verder af naar een *democratuur*, een schijn-democratie met dictatoriale trekken.”

Die interviews hebben u wel de kop gekost.

“Men heeft daar inderdaad misbruik van gemaakt om een partnership van ruim 27 jaar eenzijdig te verbreken. Dat heeft geleid tot een procedure die al twaalf jaar duurt en wellicht

“Als de overheid dan toch geld vrijmaakt voor de media, doet ze dat beter voor de nieuwe nieuwssites die met weinig of geen financiële middelen goed werk verrichten.” (Foto Monica Moritz)

zal eindigen voor het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Een verschil in journalistieke visie kan nooit leiden tot wat men mij probeert aan te doen. Ik blijf die visie met hart en ziel verdedigen, en al die opgeklopte en uitvergroete BV-stories in de pers aanklagen. En of dat nu in *Dag Allemaal* of *Story* verschijnt of in *De Standaard* of *De Morgen*, maakt geen enkel verschil. Alleen doen ze er bij *Story* of *Dag Allemaal* nog een schepke bovenop. Als het verhaal niet sterk genoeg is, kruiden ze het met leugens en verzinsels. Dan laten ze dubieuze anonieme bronnen aan het woord die misschien niet eens echt bestaan: een 'vriend' of een 'buurvrouw'. Of ze hanteren doodoeners als 'naar verluidt' en 'men vermoedt'. Ik ben in principe tegen elke vorm van censuur, maar eigenlijk zou men voor dat soort verhalen anonieme bronnen moeten verbieden. Het zou wettelijk verplicht moeten zijn om in stukken over de privacy van BV's die geen enkel algemeen belang hebben, de naam van zij die geruchten en verhalen verspreiden te vermelden. Alles wat een 'ex-man' of een 'vriendin van een vriendin van een vriendin' in de boekskes melden, is vaak te belachelijk voor woorden. Om nog te zwijgen over de kranten die vervolgens in het lang en het breed uit die boekskes gaan citeren – van hypocrisie gesproken. Anders is het als het gaat over onthullingen van maatschappelijk belang en de getuigen of hun familie te vrezen hebben voor zware sociale repercussies of zelfs hun leven. Dan hebben we te maken met echte klokkenluiders die bescherming verdienen."

Veel collega's zeggen dat publieke figuren die de pers zelf binnenlaten niet moeten zeuren over hun privacy.

"Iederéén heeft recht op privacy, zelfs Jean-Marie Pfaff. In zijn geval is dat natuurlijk moeilijk hard te maken, omdat hij van zijn hele privéleven een merk heeft gemaakt. In mijn tijd publiceerde *Dag Allemaal* nooit iets zonder de goedkeuring van die BV's. Nooit. Alleen het algemeen belang verantwoordt publicatie, maar dat begrip is nu dermate verkracht dat het dringend aan een juridische herdefiniëring toe is. En als Ilse Beyers zegt dat wie naar het volk wuift, bezit is van het volk, dan is dat een waardeeloos excuus om de excessen in *Dag Allemaal* te legitimeren. Nog zo'n flauwekul: een BV die vrijwillig zijn leuke momenten deelt met de mediaconsument, zou daardoor automatisch verplicht zijn ook de dramatische wendingen in zijn leven aan de grote klok te hangen. Waar staat dat geschreven? Wie beweert dat? Als een BV niet meer baas is over zijn persoonlijk leven, wie dan wel? De mediabazen? Beyers? Kom zeg! Opvallend is trouwens dat uitgevers, hoofdredacteuren en journalisten zelf aan die 'onthullingen' over hun privéleven ontsnappen. Zij zijn toch ook BV's die met hun media, hun redactionele standpunten en hun gefotoshopte foto erbij dingen naar de gunst van de massa. Waarom lezen we over hen dan geen smeugige verhalen? Waarom zijn de pers als bedrijfsgroep en de uitgevers, hoofdredacteuren en journalisten als beroepsgroep de enigen die aan elke *scrutiny* ontsnappen? In de huidige context verdienen zij een koekje van eigen deeg. Het is ook de hoogste tijd dat politici en andere gezagsdragers stoppen met constant hun broek te laten zakken en zich te prostitueren voor de media met emoverhalen of met interviews waarin ze melden dat er niets te melden is. En als morgen de echte BV's unisono stoppen met praten, bestaan die bladen niet meer. Zij

zijn immers meer vragende partij dan de BV's. Dat kranten en bladen nu veel geld op tafel leggen voor interviews, bevestigt dat. Ik heb nooit voor interviews betaald."

Maar u maakte wel inhoudelijke afspraken met BV's?

"Onder mijn leiding werd de privacy van de BV's rigoures gerespecteerd. We wisten eigenlijk alles van wat er reilde en zeilde binnen het milieu, maar we gooiden dat nooit in het blad zonder dat daar met hen over was gepraat. Als BV's niet wilden praten, werd dat geëerbiedigd, tot ze ons lieten weten dat ze wel met hun verhaal naar buiten wilden komen. De jacht op scoops en primeurs is uitgegroeid tot een kanker die het hele maatschappelijk leven stilaan verpest. Als je een beetje gaat graven, dan hoor je hoe mensen onder druk worden gezet, afgedreigd, gehanteerd of dik betaald. Het blad dat daartegen te keer durft te gaan, zal uiteindelijk door de lezer worden beloond. Het is de paradox van de roddeljournalistiek: de lezers smullen van het voyeurisme maar tegelijk walgen ze ervan."

Was dat de drijfveer achter het journalistieke gedeelte van *Dag Allemaal*?

"Ja, want door zijn groot bereik vervult een populair mas-sablad misschien nog meer de rol van waakhond dan de kwaliteitspers. Dat klinkt misschien naïef en *donquichoterig*, maar volgens mij kun je in een populair tijdschrift verstrooiingslectuur perfect combineren met waardevolle, integere en op onderzoek gebaseerde journalistiek. Die spreidstand heeft mede het succes van *Dag Allemaal* bepaald en ervoor gezorgd dat we *Humo* en *TV Express* voorbijstaken. Dàt is uitgeven: een goede combinatie van visie en timing, en niet het dictaat van de bottom line. Toen ik me associeerde met de uitgeverij Sparta, lag dat bedrijf financieel op zijn gat. De opbrengsten van *Joepie*, *Dag Allemaal* en de Nederlandse *Hitkrant*, waarvan ik twee jaar hoofd-redacteur ben geweest, zijn het begin van de redding van De Persgroep geweest. Daarom is die jarenlange procedure tegen Van Thillo voor me des te pijnlijker. Ik heb dat niet verdiend. Mij op basis van een paar interviews de financiële rechten ontnemen van bladen die ik heb gecreëerd, is pure diefstal. Dat proces heeft me intussen ook handenvol geld gekost dat ik liever aan goede doelen had gegeven, of aan media-initiatieven zoals *Apache.be* en *deWereldmorgen.be*."

Wat moet er op uw grafsteen staan?

"Hij deed zijn best maar kon niet beter. Vandaag maakt iedereen populaire bladen, maar ik was daar zéér goed in. Ik kon ook niks anders. Ik heb nooit hobby's gehad, de bladen waren mijn hobby en mijn passie. Mee daardoor heb ik mijn privéleven compleet verwaarloosd en daar heb ik spijt van. Indien iemand me vandaag zou vragen om een nieuw blad te lanceren, zou ik het misschien nog doen. Maar daarnaast wil ik voor de twee jonge kinderen die ik nog heb dit keer wel een aanwezige vader zijn, iets wat ik voor mijn oudste zonen nooit ben geweest. En oké, dat klinkt dan wel als typische ouwemannenpraat maar dankzij die kinderen sta ik nog volop in het leven."

'Als iemand ten onrechte door de overgrote meerderheid van de pers sociaal kapot geschreven wordt, maar er tenminste één koppige journalist verantwoord tegenwind blijft geven, zijn onze verworven vrijheden niet in gevaar en leven we nog altijd in een democratische rechtstaat.'

Onder embargo

Vacature Magazine verdwijnt als journalistiek medium. Uitgever De Persgroep houdt, crisisgedwongen, enkel nog een beperkte digitale variant in stand. *Vacature Magazine* bracht de voorbije 17 jaar nochtans flink wat journalistieke meerwaarde, met sterke reportages en interviews. Het won ook enkele persprijzen.

(Ex-)hoofdredacteur **Filip Michiels** en de journalisten **Marian Kin** en **Sara Engelen** gaan nu aan de slag bij *De Morgen*. Voor de twee andere redacteurs en de drie vaste lay-outers wordt nog een uitweg gezocht binnen De Persgroep.

De regionale tv-omroepen krijgen volgend jaar samen € 4,5 miljoen van **Telenet** en **Belgacom**. Vanaf 2015 wordt dat bedrag nog opgetrokken tot € 6 miljoen per jaar. Eind juli keurde de Vlaamse regering die aanpassing aan het Mediadecreet goed op voorstel van Mediaminister Ingrid Lieten.

De **regionale omroepen** waren al lang vragende partij voor zo'n financiële tussenkomst vanwege de distributeurs. De Telenet- en Belgacomfondsen zullen onder de zenders worden verdeeld op basis van hun bereik.

Regiozender **tvbrussel** viert nu zijn twintigjarige bestaan. Dat gebeurt met een academische zitting op maandag 2 september om 19 uur in het Flageygebouw in Brussel, en

met een dansfeest op zaterdag 7 september vanaf 21 uur in de Ancienne Belgique.

Stadskrant *Brussel Deze Week* heeft intussen versterking gekregen van **Kim Verthé**, die na vijf jaar Belga verlaat. Ze gaat er onder meer het maandelijkse jongerenblad *Zazie* coördineren, dat bij de krant hoort.

Ook in de rand rond Brussel zitten ze niet stil. Het Lennikse nieuwsagentschap Persinfo, dat de internetkrant www.persinfo.org uitgeeft, en de Gooikse uitgever De Kneuf bundelen de krachten en lanceren het halfmaandelijke blad **Het Pajottenland**. "We spelen in op het Pajottenlandgevoel dat hier in de streek de jongste jaren sterk is gegroeid", zegt Freddy Kempeneer van Persinfo.

Bart Lagae, sportverslaggever bij *Het Nieuwsblad*, is naar Londen gedetacheerd om nauwer te kunnen volgen hoe het Belgische voetbalkruim het ervan afbrengt in de Britse *Premier League*. Maar Bart blijft wel regelmatig naar België terugkomen en als zodanig blijft hij ook actief als VVJ-délégué voor *Het Nieuwsblad*.

Elisabeth Lannoo keert eind oktober terug naar de VRT-radio, na drie jaar aan de slag te zijn geweest in Europese kringen.

API - de organisatie van buitenlandse journalisten die in Brussel actief

zijn - moet voortaan zonder **Henri Deheyn** verder. Hij overleed begin augustus op tachtigjarige leeftijd. Henri Deheyn was secretaris-generaal van de *Association de la Presse Internationale* sinds 1975. Als zodanig bekommerde hij zich onder meer om de contacten tussen de Brusselse journalisten en de Europese instanties.

Ook de Europese Federatie van Journalisten (EFJ), de Europese koepel van journalistenbonden waartoe ook de VVJ-AVBB behoort, moest op zoek naar een nieuwe secretaris-generaal. Dat is **Ricardo Gutiérrez** (46) geworden, totnogtoe journalist van *Le Soir* en tevens bestuurslid van de Franstalige journalistenbond AJP.

Het ACW-blad **Visie** is door het Antwerpse hof van beroep vrijgesproken van laster, na een artikel waarin twee vakbondssecretarissen enkele figuren hadden genoemd in het kader van een mogelijk frauduleus faillissement. Dit is een kwestie van vrije meningsuiting, aldus het hof van beroep, dat daarmee de rechtbank van eerste aanleg in Antwerpen terugfluit.

Geluk zit soms in kleine dingen. De dienst Toerisme van gemeente **Torhout** laat weten dat journalisten gratis binnen kunnen in Kasteel Wijndale en in het Museum van het Torhouts Aardewerk. Wel uw perskaart tonen.

Korting voor VVJ-leden in journalistendorp Cyprus

VVJ-leden die nog vakantie te goed hebben, of al aan het plannen zijn voor volgend jaar, kunnen misschien eens een trip naar Cyprus overwegen. De Vereniging van Cypriotische Journalisten beschikt er over een vakantiedomein met huisjes en appartementen, die aan uiterst voordelige tarieven worden aangeboden.

Het domein ligt op 6 kilometer van de luchthaven van Larnaca, vlakbij het charmante dorpje Pervolia en op letterlijk drie minuten stappen van de zee. Geen zeedijk met grote gebouwen, winkels en cafés hier, maar veel open ruimte en ondiep water. Ideaal voor journalisten die na een jachtig nieuwsseizoen uit zijn op kalmte en rust. Met een huurauto kun je zo de bergen (Troodos, Maheras) intrekken en interessante kloosters bezoeken.

De huurprijzen van huisjes en appartementen in het Cypriotische journalistendorpje zijn zeer betaalbaar. Van 15 november tot 31 maart is de dagprijs € 35 voor een huisje en € 26 voor een appartement. Van 1 april tot 15 november zijn de prijzen respectievelijk € 45 en € 33. VVJ-leden krijgen nog een korting van € 4 per dag.

Verwacht wordt wel dat je minstens één maaltijd per dag neemt in het bijhorend restaurant Enalia. De uitbater daarvan komt je overigens ophalen in de luchthaven, als je toestel er 's nachts arriveert.

Meer info vind je op de site van de Cypriotische collega's:

<http://www.esk.org.cy/EnglishSite/JournalistsVillage.htm>.

Of bij VVJ-adviseur en ervaringsdeskundige Ivan Declercq (02 777 08 43).

(foto ID)

Studiedag van het steunpunt Media

Diversiteit en pluriformiteit in de Vlaamse media

Op **vrijdag 18 oktober 2013** houdt het steunpunt Media, een expertisecentrum voor mediaonderzoek van vier Vlaamse universiteiten (UGent, KUL, VUB, UA) in opdracht van de Vlaamse overheid, een **studiedag** over pluriformiteit en diversiteit in de media.

Het doel van het steunpunt Media gaat verder dan het voeren van wetenschappelijk onderzoek naar nieuwsberichtgeving en mediawijsheid in Vlaanderen. Minstens even belangrijk is het creëren van een dialoog met de sector. Daarom zal tijdens dit event de klemtoon niet enkel liggen op de voorstelling van onderzoeksresultaten door de betrokken universiteiten. U krijgt zelf ook de kans om suggesties te formuleren en om deel te nemen aan het debat.

De gastuniversiteit voor deze studiedag is de Universiteit Gent. Onderzoekers van de UGent en de ULB zullen u tijdens de studiedag een eerste blik geven op de resultaten van de laatste grootschalige enquête naar het profiel van Belgische journalisten.

Afsluiten doen we met een slotwoord van de minister van Media Ingrid Lieten.

Programma

13.00	Registratie
13.30	Welkomstwoord
13.35	Tripadvisor voor de media (door Peggy Valcke & Ellen Wauters, ICRI)
14.10	Man of vrouw, jong of oud, blank of gekleurd: wie haalt de Vlaamse krantenjournalist aan en waarom? (door Hanne Vandenberghe, Leen d'Haenens en Baldwin Van Gorp, KUL)
14.45	De Belgische journalist in 2013: een zelfportret (UGent/ULB) referenten: Liesbeth Hermans (Radboud Universiteit, Nijmegen) en Christine Leteinturier (Université Panthéon-Assas, Parijs)
15.35	Publieksdiscussie gemedereerd door Ides Debruyne (directeur Fonds Pascal Decroos en praktijkassistent journalistiek aan de UGent)
16.20	Slotwoord van de minister van Media
16.30-17.30	Drank en hapjes

Locatie

Zebrastraat 32, Gent

Routebeschrijving en parkeergelegenheden: <http://www.zebrastraat.be/contact.html>

Inschrijven

De studiedag is gratis, maar inschrijven is verplicht. Registreren kan tot 9 oktober via <http://studiedagsteunpuntmedia.fikket.com>

Contact

julie.desmedt@uantwerpen.be en s.devuyt@ugent.be

Website en Twitter

www.steunpuntmedia.be

https://twitter.com/steunpunt_Media

